

Stappenplan van Socratisch Gesprek (versie 2.0)

Deze versie is gebaseerd op de Socratisch Gesprekmethodede van Huib Schwab

Het Socratisch Gesprek is een groepsgesprek over een fundamentele, liefst filosofische vraag. De deelnemers gaan daarbij gezamenlijk op zoek naar een antwoord. Het Socratisch Gesprek is geen resultaatgericht gesprek en geen discussie, het gaat juist om consensus – en vooral om het gezamenlijk zoeken zélf.

De regels zijn als volgt:

- De gespreksleider bewaakt de procedure en bemoeit zich niet met de inhoud. Het gesprek loopt via de gespreksleider, de deelnemers steken hun hand op voordat ze iets zeggen. Een strakke sturing geeft rust en moedigt wederzijds respect aan.
- Deelnemers praten uit eigen ervaring. Ze kunnen geen beroep doen op autoriteit of uitspraken doen als 'het is wetenschappelijk bewezen dat...'
- De gespreksleider kan deelnemers vragen om te herhalen wat er gezegd is, om te zorgen dat iedereen echt naar elkaar luistert, en dat iedereen blijft.
- De deelnemers streven naar consensus en er is geen productiedwang. Het is een dialoog, geen discussie of debat.

INBRENG

Stap 1 De deelnemers brengen ieder een fundamentele, liefst filosofische vraag in waaruit er één gekozen wordt. Voorbeeldvragen zijn: wat is leren? Wat is vertrouwen? Wat is tolerantie? De begeleider of een van de deelnemers noteert de vragen op een flapover.

Stap 2 De deelnemers brengen een voorbeeld in dat past bij de gekozen vraag. Dit kan geen hypothetisch voorbeeld zijn; de deelnemers moeten het zelf meegemaakt hebben. Er wordt gezamenlijk een voorbeeld gekozen. De deelnemers proberen via verhelderingsvragen de situatie zo duidelijk mogelijk te schetsen. Denk aan 'wie, wat, waar, wanneer en hoe'-vragen.

UITVOERING

Stap 3 De begeleider of de deelnemers kiezen een methode om de gekozen vraag uit te werken.

- Kernbegrippen en kernbewering. Aan de hand van het voorbeeld worden kernbegrippen benoemd, en deze worden gecombineerd tot een gezamenlijke kernbewering over de vraag. De kernbewering wordt zo krachtig en helder mogelijk uitgewerkt.
- Definities. De belangrijkste concepten uit de vraag worden geëxpliciteerd. Deze methode kan met of zonder hulp van het voorbeeld gebruikt worden.
- Principes. De onderliggende principes die de vraag vooronderstelt, worden genoemd. Wat zijn de fundamentele principes waarop de vraag rust? Deze methode kan met of zonder hulp van het voorbeeld gebruikt worden.
- Voorbeelden vergelijken (in dit geval wordt er natuurlijk niet voor één voorbeeld gekozen). Men gaat op zoek naar wat de verschillende voorbeelden gemeen hebben en hoe ze de vraag verhelderen. Ook de verschillen tussen de voorbeelden kunnen juist onderzocht worden.

AFRONDING

Stap 4 De afronding is afhankelijk van de gekozen methode. De begeleider of een van de deelnemers vat het hele denkproces samen.